

משרד החינוך

מינהל ח"ן
מחוז תל אביב

המזכירות הפדגוגית
מפמ"ר למדעי החברה
וחינוך אזרחי

מינהל תקשוב,
טכנולוגיות ומערכות מידע
אגף טכנולוגיות מידע

המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום
חוק זכויות התלמיד/ה
אגף לחינוך על יסודי
אגף לחינוך יסודי

מציינים 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה

השיעור הגדול בעולם
שנת הלימודים תש"פ
מערך פעילות לכיתות י' – י"ב

מבוא למורה

ב- 20 לנובמבר 2019 נציין בישראל 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. האמנה, אשר אומצה בשנת 1989 במטרה לשנות ולמצב את המעמד של ילדים ובני נוער בעולם, היא מסמך בעל תוקף בינלאומי המחייב את מדינת ישראל. ישראל אשררה את האמנה בשנת 1991, מאז היא מחויבת לפעול על מנת ללמד את האמנה את כל בעלי המקצוע העובדים עם ילדים ועבורם וגם את הילדים ובני הנוער עצמם. הכרה בזכויות ילדים יוצרת מסגרת של חובות המוטלות על ההורים ועל המדינה ואחריות המוטלת על הילדים ובני נוער. זכויות אלו הן חלק ממדיניות אזרחית וחינוכית רחבה ומשמעותית גם במשפט הישראלי.

לצרכי האמנה נקבע שילד פירושו – "כל יציר אנוש מתחת לגיל שמונה עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קודם לכן על פי הדין החל על הילד", וכן ש"המדינות יכבדו ויבטיחו את הזכויות המפורטות באמנה זו לכל ילד שבתחום שיפוטן, ללא הפליה משום סוג שהוא."

השיעור הגדול

השיעור הגדול, הוא תוכנית חינוכית המתקיימת בו זמנית במדינות רבות בעולם על מנת להעלות את המודעות של אוכלוסיית העולם ומנהיגיו למעמדם של ילדים ובני נוער בחברה כשותפים מחוללי שינוי באמצעות החינוך.

התוכנית מבוססת על 17 יעדים שהאו"ם הציב בפני מדינות העולם להשגה עד שנת 2030. יעדים אלו מביאים לידי ביטוי את העקרונות והיעדים המרכזיים באמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. היעדים הגלובליים מייצגים תפיסת התפתחות חדשה שלא משאירה אף ילד/ה מאחור. לילדים ולבני נוער יש תפקיד מרכזי בהשגת היעדים על ידי דרישה מהמנהיגים לקחת אחריות על מימוש היעדים כחלק מהאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. זכויות הילד/ה כפי שמנוסחות באמנה, מתייחסות הן לזכויותיו האישיות של הילד והן לזכויותיו הקבוצתיות כמשתייך למוצא, תרבות ושפה מסוימים.

התוכנית מתקיימת בחסות ובתמיכה של מזכיר האו"ם ובשיתוף עם יוניסף במטרה להציג בפני ילדים ונוער בכל העולם את יעדי האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה בצורה ידידותית ונגישה. התפיסה המרכזית בתוכנית היא שלילדים ונוער תפקיד גלובלי מרכזי בהשגתם, והשגתם תאפשר לממש את הזכויות, וליצור עולם טוב יותר עבור ילדים ובני נוער היום ובעתיד.

השתתפות בתוכנית עומדת בקנה אחד עם הנושא השנתי של משרד החינוך – ערבות הדדית. מודעות לזכויות ולקיימת אחריות אישית ואזרחי למימוש הזכויות עבור אחרים משמעה

יצרת מארג חברתי המושתת על אכפתיות ואמפתיה לאחר, מחויבות וערבות הדדית בין השותפים לקהילה והחברה.

מידע אודות התוכנית בישראל באתר משרד החינוך –

תוכנית השיעור הגדול

הפעילות תתקיים במספר שלבים על פי לוח הזמנים הבא –

לוח זמנים	פעילות	שלב
21/11/19-10/12/19	מערכי שיעורים מותאמים לחטיבות הגיל שיופצו לבתי הספר הנרשמים לקראת תחילת הפעילות. הפעילות תתקיים במסגרות הכיתתיות	מערכי שיעורים
עד 30 דצמבר 2019	פתיחת דף אירוע פייסבוק ובו בתי ספר יעלו תוצרים על פי ההנחיות. תוצרים נבחרים יועלו לאתר משרד החינוך	העברת תוצרי הלמידה

מערך השיעורים

מטרות

1. ללמוד על האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה.
2. לברר היבטים מעשיים של מימוש הזכויות בסביבות החיים של הילדים.
3. לדון בסוגיות ערכיות, מוסריות וחברתיות הנוגעות למימוש זכויות ילדים ובני נוער בישראל.

פעילות פתיחה – "מה אנו יודעים על זכויות הילד/ה?"

לפני שנתחיל ללמוד על האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה במסגרת תוכנית השיעור הגדול, אנו מצרפים להנאתכם סדרת משחקי KAHOOT המציגים שאלות בסיס בתחום זכויות הילד/ה. התשובות לשאלות ישמשו אתכם ואת התלמידים בשיעורים ובפעילויות המוצעות בהמשך. הפעילות פותחה על ידי ארגון יוניסף העולמי, האמון מטעם האו"ם על יישום האמנה לזכויות הילד/ה במדינות ובתרבויות השונות.

<https://create.kahoot.it/details/9d3c5115-2b74-46b3-a588-c64a7e173837>

<https://create.kahoot.it/details/c62cd985-dc18-47b2-9af0-ed5b7391959e>

<https://create.kahoot.it/details/0e5da3b7-0774-43a5-a00a-b94ac910e138>

שיעור ראשון – זכויות הילד/ה וזכויות התלמיד/ה

1. המורה תבקש מכל אחד מהתלמידים לרשום הגדרה אישית למונח "זכויות הילד".
2. התלמידים יציגו את ההגדרות שרשמו. כל ההגדרות יוצגו בפני מליאת הכיתה. (ניתן להשתמש באחד הכלים הדיגיטליים לריכוז ההגדרות השונות)
3. המורה והתלמידים ידונו בהגדרות שהוצגו תוך התייחסות למושגים – זכות, אחריות, חובה, זכויות הילד. למורה – בנספח 1 מוצעות הגדרות למושגים אלה.
4. המורה תקרין בפני התלמידים את סרטון האנימציה הבא המסביר את הקשר שבין זכויות, אחריות וחוקים. הסרטון דובר אנגלית עם כתוביות בעברית.

<https://www.youtube.com/watch?v=TyP09S0UEzA>

5. לאחר הקרנת הסרטון יתקיים דיון בשאלות הבאות –
  - א. מה ניתן ללמוד מהסרטון על הגדרת זכויות?
  - ב. מה ההבדלים בין זכויות וחוקים כפי שעולים מהסרטון?
  - ג. מהי אחריות ובמה חשיבותה במימוש של זכויות?

ד. האם תפיסות זכות, אחריות וחוק כפי שמוצגות בסרטון נכונות גם בהתייחס לזכויות ילדים ובני נוער?

6. המורה תציג בפני התלמידים את האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. ניתן להקרין אותה על הלוח או לחלק לתלמידים העתקים מודפסים לצורך עיון אישי ולהמשך הפעילות

[קישור לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה בשפה ידידותית לילדים](#)

7. בנוסף לקריאה באמנה הבינלאומית לזכויות הילד, הפנו את התלמידים לקרוא גם את חוק זכויות התלמיד/ה המעגן מספר נושאים מתוך האמנה בחוק הישראלי. בקשו מהתלמידים לבדוק אילו נושאים מהאמנה באים לידי ביטוי בחוק להבנתם.

[קישור לחוק זכויות התלמיד](#)

8. לסיכום שיעור ניתן להקרין בפני התלמידים את הסרטון הבא המציג את ההיסטוריה של כתיבת האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. הסרטון באנגלית עם כתוביות זמינות בעברית.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=TFMqTDIYI2U

לאחר השיעור הראשון התלמידים ומורים יוכלו לענות על השאלון הבא. ממצאי השאלון יפורסמו במהלך האירועים לציון 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה.

[קישור לשאלון](#)

שיעור שני – זכויות ילדים: איך זה נוגע לי?

1. המורה תבקש מהתלמידים להעלות טיעונים בעד מימוש זכויות ילדים. הטיעונים יכולים לעסוק במכלול של היבטים רגשיים, חברתיים, ערכיים, תרבותיים, משפחתיים ומדיניים.
2. במליאת הכיתה יציגו התלמידים את הטיעונים שלהם.
3. המורה תקיים דיון כיתתי –
  - א. האם יש טיעונים שאתם מסכימים איתם יותר? נמקו את הסכמתכם.
  - ב. האם יש טיעונים שהפתיעו או חידשו עבורכם בכל הנוגע לתפיסת זכויות הילד/ה?
  - ג. האם יש טיעונים שאתם מתנגדים להם? נמקו את התנגדותכם.
  - ד. אילו טיעונים, לדעתכם, ניתן להעלות כנגד אלו שהוצגו?
  - ה. כיצד הייתם משיבים לטיעוני נגד אלה?

למורה – על מנת להעשיר את ניסוח הטיעונים והדיון מומלץ להפנות את התלמידים לעיין באתר זכויות התלמידים, בו יוכלו למצוא מידע, חומרי עיון ומאמרי דעה הנוגעים לאתגרים במימוש של זכויות ילדים.

[קישור לאתר זכויות התלמיד](#)

שיעור שלישי – זכויות ילדים: מה אנחנו יכולים לעשות?

1. המורה תציב בפני התלמידים שאלה – לאחר שלמדתם על זכויות ילדים ועל האמנה הבינלאומית המעגנת זכויות אלו, מה לדעתכם אתם יכולים לעשות על מנת לממש זכויות אלו בבית הספר, בקהילה ובחברה בה אתם חיים?
2. המורה תחלק את התלמידים לקבוצות חשיבה. כל קבוצה תתבקש לברר אילו פעולות בני נוער יכולים לקדם בנושא.
3. במליאת הכיתה – כל קבוצה תציג את ההצעות שלה למימוש זכויות של ילדים. הקבוצות האחרות תוכלנה להציג שאלות, הבהרות ורעיונות נוספים להצעות המוצגות.
4. לסיכום השיעור המורה תציע לתלמידים לבחור את אחת ההצעות שלהם, ולגבש דרכי פעולה למימושה. אפשר להחליט על לוח שבו התלמידים מציגים את ההצעות שלהם, דרכי פעולה בהן נקטו, מה הצליחו לקדם, ואילו אתגרים עמדו בפניהם.

תרגיל סיכום

1. המורה תקרין לתלמידים את הברקוד המצורף. הברקוד הוא של האפליקציה "זכויות הילד" שפותחה על ידי למידים בגימנסיה הריאלית בראשון לציון.

2. התלמידים יתבקשו לחשוב על נושא הנוגע לזכויות תלמידים או זכויות ילדים ונוער עליו היו רוצים לקבל מידע, ולחפש אותו באפליקציה. במידה ולא ימצאו מידע הם מוזמנים לכתוב לכתובת הדוא"ל המופיעה ולבקש עדכונים בנושא אותו חיפשו.
3. חשוב לדעת – האפליקציה פועלת נכון לעכשיו רק במכשירי אנדרואיד. לא ניתן לפתוח אותה במכשירי IPHONE !!
4. התלמידים יכינו תוצר מסכם לפעילות שמטרתו להעלות מודעות בארץ ו/או בעולם לזכויות תלמידים או זכויות ילדים ונוער.

תוצרי למידה

1. תוצרי למידה בשיעורים – יש להעלות את התוצרים לדף האירוע של השיעור הגדול בפייסבוק. נא לציין בפוסט את שם בית הספר והישוב, ולהוסיף 2-3 משפטי הסבר קצרים. קישור לדף הפייסבוק

https://www.facebook.com/events/424530711274440/?active_tab=about

רשות, תוקף חוקי לעשיית דבר מה (מילון אבן שושן)	זכות
נכונות לשמור על עיקרון מוסרי או חברתי בכל עת ובכל מצב ולקיים אותו (מילון אבן שושן) החובה המוטלת על אדם, ארגון או מדינה מצוקף תפקידה וסמכותה או מתוקף התחייבות שלקחה על עצמה	אחריות
דבר המוטל על פלוני לעשותו, ההיפך מרשות (מילון אבן שושן). קיימות חובות על פי חוק וחובה מתוקף מוסרי	חובה
על פי האמנה הבינלאומית של האו"ם לזכויות הילד – "ילד פירושו כל יציר אנוש מתחת לגיל שמונה עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קודם לכן על פי הדין החל על הילד".	ילד